

Kapittel 1. Innledning

1.1 Bakgrunn og formål

Det etableres stadig nye advokatforetak, enten som helt nystartet virksomhet, ved opptak av nye deltakere eller ved at etablerte virksomheter slår seg sammen. Erfaringene viser at det kan oppstå store utfordringer i slike samarbeid, både mens samarbeidet består, men særlig når samarbeid avsluttes. Dette viser seg blant annet i mange henvendelser til Advokatforeningen i slike situasjoner. Mange konflikter kunne vært unngått med mer gjennomtenkte og tydeligere avtaler.

Selv om advokater er jurister og skulle ha gode forutsetninger for å lage hensiktsmessige avtaler for sin virksomhet, viser det seg i praksis at også advokater kan trenge veiledning for å regulere sine samarbeidsforhold. Advokatforeningen får jevnlig henvendelser om råd ved etablering av advokatsamarbeid, og det har vært jevn etterspørsel etter Temahefte nr. 64 om "Organisering av advokatsamarbeid" fra 1996. Denne bok er en videreutvikling av Temahefte nr. 64.

1.2 Advokatbransjen

Advokatforeningen har siden 2004 gjennomført bransjeundersøkelser hvert annet år. De økonomiske tallene gjelder året forut for det år undersøkelsen blir gjennomført. Undersøkelsene gir et bilde av utviklingen i bransjen.

Sentrale utviklingstrekk som kan trekkes ut av undersøkelsen i 2012 er at advokatbransjen beskjeftiger totalt 7500 personer i 1800 virksomheter. Det er en markert nedgang i antall virksomheter, særlig enkeltpersonforetak, og de minste virksomhetene faller ut av markedet. De 25 største virksomhetene tar markedsandeler og det blir flere ansatte advokater per partner. Virksomheter med inntil fem advokater beskjeftiger 39 % av totalen, mens de med mer enn 50 advokater beskjeftiger 32 %.

Kjønnsbalansen endrer seg sakte. Blant medlemmer av Advokatforeningen var 27 % kvinner i 2003, mens kvinneandelen i 2012 var 34,3 %. Fordelingen varierer med stillingskategori. Blant partnere har kvinneandelen øket fra 11,9 til 17,1 %, mens den blant eiere av enkeltpersonforetak har gått fra 17,2 til 18,7 %. Blant ansatte advokater og advokatfullmektiger er endringene noe større. For ansatte advokater har kvinneandelen gått fra 35,7 til 42,6 %, mens den for advokatfullmektiger har gått fra 47,8 til 55,4 %.

Av de 1800 advokatvirksomhetene er det 24 som har omsetning større enn 50 mill. kroner i 2012. Det er flest virksomheter blant de som har omsetning 1-10 mill. kroner. Her er det 1084 virksomheter, mens det er 594 virksomheter som har omsetning opp til 1 mill. kroner.

Gjennomsnittlig inntekt for alle advokater, inklusive bedrifts-, organisasjon- og offentlig ansatte advokater, var i 2011 1,278 mill. kroner. For partnere var gjennomsnittlig inntekt 2,550 mill. kroner, mens den for eiere av enkeltpersonforetak var 1,015 mill. kroner.

I 2011 var gjennomsnittsinntekten for eiere i virksomheter med primært næringslivsklienter 3,473 mill. kroner, mens den for eiere av advokatvirksomheter med primært private klienter var 1,050 mill. kroner.

1.3 Regelendringer

Som nevnt ovenfor er skattereglene vesentlig endret etter 1996. De skatteregler som gjelder for 2014 behandles samlet i Bilag 1 Skattemessige forhold.

Ny lov om samvirkeforetak kan også være relevant for advokatvirksomhet, jf. omtalen i pkt. 3.2.6 og 5.10.

Siden 2005 har beslutninger fra Advokatforeningens disiplinærutvalg og den offentlige Disiplinærnemnden vært offentlig tilgjengelige i Advokatforeningen. Media har til tider vist stor interesse for disse beslutninger, noe som har økt fokus på advokaters etiske adferd. Det innebærer også at omdømmet til et advokatselskap vil kunne påvirkes av disiplinære forhold hos den enkelte deltaker og andre advokater og advokatfullmektiger i selskapet.

Som kjent har Regjeringen våren 2013 nedsatt et offentlig utvalg som skal vurdere behovet for ny lovregulering av advokatbransjen. Utvalget har frist til mars 2015 med å komme med sin utredning. Det må imidlertid antas at det vil ta flere år før eventuelle endringer som har betydning for hvorledes advokater velger å organisere seg, trer i kraft.

1.4 Avgrensninger og forbehold

Dette heftet omhandler bare organisering av privat advokatpraksis – ikke organisering av bedrifts-, organisasjons- eller offentlig ansatte advokater – som dog er kort omtalt i pkt. 2.1.6.

Jeg vil også presisere at forslagene til avtaler er ment å være veiledning til hvordan man kan organisere et advokatsamarbeid, og til hvilke forhold som man bør tenke gjennom og regulere. Avtaleforslagene er ikke å anse som Advokatforeningens anbefaling til hvordan slike avtaler bør være.

Det er viktig at det foretas en konkret vurdering og diskusjoner mellom partnerne av hva som er relevant for det enkelte samarbeid. Avtalene er svært omfattende fordi jeg har ønsket å behandle de fleste forhold som det kan være verd å tenke gjennom. Det betyr ikke at det i alle samarbeid er nødvendig med slik omfattende regulering. Dersom avtalene bare kopieres uten nærmere diskusjoner i det enkelte tilfelle, er det også stor fare for at bestemmelsene ikke blir etterlevet i praksis og at det dermed kan stilles spørsmål med hva som egentlig er avtaleforholdet mellom partene.